

noget, som ikke uden videre har ladet sig udslette. Det er ganske rigtigt, at Privilegiehavernes Stilling er bleven forandret efter 1889. Det er ogsaa derfor, jeg tror, jeg har Ret over for det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds. (Scavenius) — jeg ser, han ikke er til Stede — naar jeg siger, at Privilegierne betyde nu noget andet og mindre med Hensyn til den deri indeholdte Ret end før 1889. Men overhovedet mener jeg ikke, at man kan drage nogen Slutning fra andre Lande, just paa Grund af de danske Privilegiers ganske særlige Natur. Men jeg maa dernæst gøre den højtærede Justitsminister opmærksom paa, hvad han maaske ogsaa har bemærket, at jeg ingenlunde i mit Foredrag i Gaar henviste til Forholdene i andre Lande. Hvad den højtærede Justitsminister i en Række interessante Meddelelser oplyste om Forholdene andetsteds, var mig i Hovedtrækkene ganske vel bekendt. Det kunde ingenlunde falde mig ind at sige, at der hele Verden over herskede Teaterfrihed med Undtagelse af Danmark alene. Et saadant Ord kom ikke over mine Læber i Gaar og skal heller ikke komme det i Dag. Men jeg maa alligevel tillægge den ærede Ministers Meddelelser noget mindre Betydning, end han selv tillagde dem. Han oplyste først, at Forholdene vare forskellige i forskellige Lande. Jeg tror nu, at vi, naar vi skulle lovgive paa dette Omraade, have ganske særlige Grunde til at fæste vor Opmærksomhed paa de franske Forhold og det af to Grunde. For det første er Frankrig det eneste Land, der har et Teater, Théâtre français, hvis Stilling nogenlunde kan sammenlignes med den Stilling, det kgl. Teater har her i Danmark. Théâtre français staaer i Franskmændenes Bevidsthed omgivet med den Glorie, som lange Tiders udmærkede Skuespilkunst, som rige, skønne Traditioner, som den bedste Del af Frankrigs dramatiske Litteratur, der har været knyttet dertil, har givet det, ganske paa samme Maade som med det kgl. Teater i Kjøbenhavn. Naar man da i 1864 ikke havde Betænkelighed ved at indføre Teaterfrihed, trods det, at man nærede en saa overdreven Veneration for Théâtre français, som man gør i Paris og Frankrig — det er ogsaa en Lighed med Kjøbenhavn og Danmark, at her som i Frankrig er det dramatiske Liv hovedsagelig koncentreret i Hovedstaden — og det ogsaa er gaaet, lad mig sige: taalelig godt dermed, tror jeg ikke, vi her behøve at have Betænkelighed derved. Den Udtalelse af

Francisque Sarcey, som i Virkeligheden var den højtærede Justitsministers eneste Argument med Hensyn til Forholdene i Frankrig mod Teaterfrihed, overraskede mig ingenlunde. Det er mig særdeles vel bekendt, at Francisque Sarcey fra at være radikal efterhaanden er bleven en meget konservativ Samfundsstøtte. Det er for mig kun et Vidnesbyrd om, at det er ret godt at have en vis radikal Kapital at begynde med i Livet, der bliver saamænd nok taget op af den senere hen i ens Livsperiode. Bemærkningen er i øvrigt meget lidt overbevisende, fordi Sarcey staaer saa overordentlig usympatetisk over for den nyere af Udlandets dramatiske Litteratur stærkt paavirkede Udvikling i Frankrig. Jeg sagde, at det var gaaet godt. Jeg tror, at mange af d'Hrr. og vistnok ogsaa den højtærede Justitsminister og den højtærede Kultusminister ville kende tilstrækkelig til Forholdene i Paris til at vide, at i de nogle og tredive Aar, der ere gaaede siden 1864, har den dramatiske Kunst og den dramatiske Litteratur blomstret overordentlig stærkt. Den har frembragt en Mængde fortræffelige Værker og har i Modsætning til sin tidligere fornemme, eksklusive Stilling over for Udlandet modtaget rige Impulser baade fra ældre Tiders Dramaer, lige fra Æschylos og Shakespeare, og ogsaa fra den nyere Tids udenlandske Dramatikere, Sudermann, Hauptmann og — ikke mindst fra Henrik Ibsen. Jeg tror ingenlunde, det har været til Skade for Forholdene i Frankrig. Jeg tror tværtimod, det er et Forbilled, som vi med god Samvittighed kunne efterligne. At der finder Fallitter Sted i Teaterverdenen — ja, det kende vi ogsaa til herhjemme, ligesom der finder Fallitter Sted — desværre — i meget store Forretninger, hvorved ogsaa mange Folk blive brødløse. Jeg kan ikke se, at det Argument kan være af saa overordentlig Vægt. — Maaske opfattede jeg den højtærede Justitsministers Stemning urigtig, men jeg havde det Indtryk, at han med en vis Tilfredsstillelse dvalde ved den Udvikling, der er foregaaet i Tyskland fra 1869 til 1896. Ja, visselig, den Udvikling, som han skildrede, var overordentlig lærerig. Den var et Vidnesbyrd om, at den Reaktion paa alle mulige Omraader, som har hersket i Tyskland efter Liberalismens ganske kortvarige Herredømme sidst i 60erne og i Begyndelsen af 70erne, og som har bredt sig fedt og stærkt mere og mere for hvert Aar, der er gaaet — at denne Reaktion ogsaa har naaet Teatrets Omraade. Det